

Malezya'da
Teknoloji
Üniversitesi
bünyesinde
temel bilimler
okutulduğu
İbn Sînâ
Enstitüsü

üniversitelerinde eğitim dili Malayca, özel üniversiteler ve kolejlerde genellikle İngilizce'dir. Yüksek öğretim seviyesindeki bazı özel Çin kolejlerinde Çince eğitim verilmektedir. Devlet üniversitelerinin yanı sıra hükümet 1995 yılından itibaren kalifiye insan gücünün sayısını arttırmak amacıyla özel kolejlerin eğitim faaliyetlerine destek vermeye başladı. Ayrıca 1997'de özel yüksek öğretimin standartlarını, öğretim kadrosunun yeterliliklerini, eğitimin kalitesini yükseltmeyi ve özel yüksek öğretimi yönlendirmeyi amaçlayan Millî Akreditasyon Kurulu oluşturuldu.

Yüksek öğretim seviyesindeki dinî eğitim ve İslâmî araştırmalar üniversitelerin bünyesinde fakülte ve bölümlerde, ayrıca bağımsız olarak açılan resmî ve özel yüksek öğretim kurumlarında yapılmaktadır. 1959'da Malaya Üniversitesi'nde İslâmî Araştırmalar Bölümü, 1970'te Malezya Millî Üniversitesi'nde İslâm Araştırmaları Fakültesi açıldı. Daha sonra Malaya Üniversitesi'ne bağlı İlahiyat, Usûlüddin ve İslâmî Eğitim fakülteleri kurulurken 1980'de Trengganu'da Sultan Zeynelâbidin İslâm Üniversitesi açıldı. Bu üniversitede İslâmî ilimlere ait bölümler yanında İslâm ağırlıklı uluslararası ilişkiler, ekonomi ve yönetimle ilgili bölümler bulunmaktadır. Malezya Millî Üniversitesi içinde İslâm Araştırmaları Akademisi adıyla ayrı bir birim kurularak bünyesinde Şeriat ve Usûlüddin fakülteleri oluşturuldu. İlk defa Malaya Üniversitesi ile Malezya Millî Üniversitesi bünyesinde açılan dinî ilimler ve İslâmî araştırmalarla ilgili programlar daha sonra hukuk, usûlüddin, Arap dili, İslâm medeniyeti, Kur'an ve Sünnet, davet gibi isimler taşıyan bölüm veya fakültelerde uygulamaya kondu. Ayrıca 1983 yılında Kuala Lumpur'da bazı İslâm ülkelerinin desteğiyle Malezya Uluslararası İslâm Üniversitesi kuruldu. Türkiye dahil İslâm Konferansı Teşkilâtı'na üye bazı ülkelerin Malezya'daki büyükelçileri üniversitenin mütevelli heyeti üyeleri

arasındadır. İslâmî değerleri ve prensipleri bütün disiplinlere entegre etmeyi ve bilginin İslâmîleştirilmesini hedefleyen bir öğretim programı sunmayı amaç edinen üniversite kısa sürede İslâm dünyasından çok sayıda öğrenci ve öğretim kadrosu çekmeyi başardı. Eğitim dili İngilizce ve Arapça olan bu üniversite gayri müslim öğrencilerde de açık olup günümüzde İlahiyat, Fen, Edebiyat, Mühendislik, Hukuk, Tıp, Eczacılık, Dış, Hemşirelik, Eğitim, Ekonomi, Mimarlık ve Güzel Sanatlar olmak üzere on dört fakültesi vardır.

Yakın dönemlerde Malezya'da eğitimle ilgili iki önemli tartışma cereyan etti. Bunlardan ilki, hükümet aleyhtarı propagandayı yaptığı ve eğitim faaliyetinde başarısız olduğu gerekçesiyle Sekolah Agama Rahyat tipindeki özel dinî okullara 2002 yılından itibaren devlet bütçesinden malî desteğin kesilmesidir. Ancak bu uygulama İslâmci muhalefet partisinin şiddetli tepkisine uğradı. Diğeri de küresel bir çağda Malezyalılar'ın yeni teknolojik gelişmeleri takip edebilmelerini kolaylaştırmak amacıyla matematik ve fen derslerinin bütün devlet okullarında İngilizce olarak okutulması zorunluluğunun getirilmesidir. Bu uygulama da hem Malaylı hem Çinli bazı kesimler tarafından eleştirildi. Buna rağmen 2008 yılından itibaren matematik ve fen derslerinin sınavlarının İngilizce yapılması kararlaştırıldı. Son yıllarda Malezya'da pazar ekonomisine duyarlı ve dışa açık bir eğitim politikası geliştirilmekte olup İngiltere, Avustralya ve Singapur'daki bazı üniversiteler ülkede şubeler açarak yüksek öğretim faaliyetine başladılar.

BİBLİYOGRAFYA :

Francis H. K. Wong – G. Y. Hean, *Perspectives: The Development of Education in Malaysia and Singapore*, Singapore 1972; R. Stevenson, *Cultivators and Administrators: British Educational Policy Towards the Malays, 1875-1906*, Kuala Lumpur 1975; Phillip F. S. Loh, *Seeds of Separatism: Educational Policy in Malaya, 1874-1940*, Kuala Lumpur 1975; Abdullah Alwi Haji Hassan,

"The Development of Islamic Education in Kelantan", *Tamadun Islam di Malaysia* (ed. Khoo Kay Kim), Kuala Lumpur 1980, s. 190-228; B. W. Andaya – L. Y. Andaya, *A History of Malaysia*, Hong Kong 1987, s. 222-239; Shafruddin Hashim, "The Case of Malaysia", *Muslim Society, Higher Education and Development in Southeast Asia* (ed. Sharom Ahmat – Sharon Siddique), Singapore 1987, s. 43-77; F. R. von der Mehden, "Malaysia: Islam and Multiethnic Politics", *Islam in Asia* (ed. J. L. Esposito), New York 1987, s. 190-192; R. Sidin, "The Inculcation of Islamic Values in the Malaysian Educational System: An Overview", *Muslim Education Quarterly*, IV/3, Cambridge 1987, s. 88-92; İsmail Hakkı Göksoy, "Malezya'da İslamiyet", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2, Isparta 1995, s. 247-250; Ahmet Turan Arslan, "Malezya'da Din Eğitimi ve Arapça Öğretimi", *MÜİFD*, sy. 13-15 (1995-97), s. 27-52; Mohammad Redzuan Othman, "The Role of Makka-Educated Malays in the Development of Early Islamic Scholarship and Education in Malaysia", *Journal of Islamic Studies*, IX/2, Oxford 1998, s. 146-157; M. Sadiq Sohail – Mohammad Saeed, "Private Higher Education in Malaysia: Students' Satisfaction Levels and Strategic Implications", *Journal of Higher Education Policy and Management*, XXV/2, London 2003, s. 173-181; W. R. Roff, "Pondok, Madrasahs and the Production of Ulama in Malaysia", *Studia Islamika*, XI/1, Jakarta 2004, s. 1-21; A. Collins, "Chinese Educationalists in Malaysia: Defenders of Chinese Identity", *Asian Survey*, XLVI/2, Berkeley 2006, s. 298-318; Rozita Ibrahim, "Multiculturalism and Education in Malaysia", *Culture and Religion*, VIII/2, London 2007, s. 155-167.

İSMAİL HAKKI GÖKSOY

TA'LİMİYYE

(التعليمية)

Nasların, dolayısıyla dinî gerçeklerin sadece mâsum imamın öğretimiyle bilinebileceğini ileri süren İsmâiliyye'ye verilen adlardan biri.

Sözlükte "bilmek, bir şeyin mahiyetine vâkıf olmak" anlamındaki **ilm** kökünden türeyen **ta'lîm** "bir şeyi başkasına öğretmek" demektir. Bundan gelen **ta'lîmiyye** ise dinî gerçeklerin sadece mâsum imamların öğretmesiyle bilinebileceğini iddia eden grupları ifade eder. Mezhepler tarihinde nasların bâtınî mânalarını benimsemeleri sebebiyle Bâtîniyye, yedili devir sistemini kabul ettikleri için Seb'iyye, İbâhîliğe meylettikleri için İbâhiyye gibi nitelermelerle anılan İsmâiliyye fırkası insanların ileri sürecekleri görüşlerin birbirinden farklı, hatta zıt olabileceğini, bu sebeple dinî metin ve gerçeklerin ancak mâsum imam tarafından öğretilmesi suretiyle öğrenilip uygulanabileceğini söylemiş, bu sebeple Ta'lîmiyye'nin yanı sıra Mezhebüt-

ta'lim ve Ehlü't-ta'lim diye de anılmıştır. Özellikle Doğu İslâm dünyasında yaygın bir ekol olan İsmâiliyye'ye nisbet edilen Ta'limiyye ismi büyük ihtimalle ilk defa Gazzâlî'nin eserlerinde yer almıştır (*Fedâ'ihu'l-Bâtıniyye*, s. 11, 17). Gazzâlî kendi döneminde hakikati arayanları kelâmcılar, felsefeciler, tâlim ehli ve mutasavvıflar şeklinde dört kısma ayırmış, özellikle Ta'limiyye'nin çözülmesi zor meselelerinin bulunduğunu belirterek düşüncelerinin tutarsızlığını ortaya koymuştur (*el-Münkız*, s. 52-61). Şehristânî'ye göre ise İsmâilîler, Horasan bölgesinde Ta'limiyye ismiyle anılmıştır (*el-Milel*, I, 192).

Tâlim düşüncesinin İsmâiliyye'de ortaya çıkması ve geliştirilmesi genellikle Hasan Sabbâh'a nisbet edilmektedir. Hasan Sabbâh yeni bir sistem olarak "ed-da'vetül-cedide" adıyla Nizârî İsmâiliyye'nin prensiplerini vazetmiş, Allah'ın akıl ve istidlâl yoluyla değil ancak mâsum imamın öğretmesiyle bilineceğini ileri sürmüştür, takipçileri de bunun gelişmesine yardımcı olmuştur. Şehristânî'nin Hasan Sabbâh'a atfen naklettiğine göre Allah'ın bilinmesi konusunda zâhir ulemâsının yapacakları açıklamalar iki ihtimal taşır. Allah ya öğreticiye ihtiyaç duymadan sadece akfî istidlâl ile ya da bir öğreticinin öğretmesiyle bilinebilir. Birinci ihtimale göre başkasının istidlâlini reddetme imkânı yoktur, çünkü onu reddetmek bir tür öğretim eylemidir. Şu halde sadece öğretim (tâlim) yöntemi isabetlidir. Hasan Sabbâh'a göre hakkın alâmeti birlik, bâtılın alâmeti çokluktur. Birlik yalnız imamın öğretmesiyle sağlanabilir, çokluk ise insanların re'y ve görüşlerinden kaynaklanır. Tevhidin gerçekleşebilmesi için nübüvvetle, nübüvvetin gerçekleşebilmesi için imâmetle birlikte bulunması gerekir. İmâmet kurumunun başında bulunan mâsum imam ise bütün gerçeklerin öğreticisidir (*a.g.e.*, I, 195-198).

İsmâiliyye'yi tâlim fikrine yönlendiren düşünce nasrın zâhir ve bâtininin bulunduğu iddiasına dayanır. Bâtıniyye'ye göre akfî istidlâl yoluyla hakkın bilinmemesinin asıl sebebi nasrın sadece zâhiriyeye yetinilmesidir. Halbuki asıl amaçlanan şey gizli ve bâtinî mâna olup bunu da sadece imam bilebilir. Felsefe tarihinde ele alınan düşünce sistemlerine göre bilgi, büyük çoğunlukla duyuların yanı sıra onları düzenleyen akfî düşünce ve istidlâlden kaynaklanır. Kutsal metin ve haberlere dayanan dinî düşüncede ise bu metinlerin ve haberlerin anlaşılıp yorumlanması konusunda kaçınılmaz şekilde akla başvurulmuş, İslâm dininde özellikle âlimlerin taklide

sapmadan elden gelen gayreti sarfetmeleri istenmiştir. Mâsum imam iddiasına gelince bunu ileri süren Bâtıniyye konuyla ilgili olarak hiçbir objektif delile sahip değildir. Esasen İslâm tarihinin daha çok kriz dönemlerine rastlayan bu sofist telakkiye ilgi gösterenlerin sayısı çok az olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Gazzâlî, *Fedâ'ihu'l-Bâtıniyye* (nşr. Abdurrahman Bedevî), Kahire 1383/1964, s. 11, 17; a.mlf., *el-Münkız mine'ç-dalâl*, Beyrut 1408/1987, s. 52-61; Şehristânî, *el-Milel* (Kilânî), I, 192, 195-198; Muhammed b. Hasan ed-Deylemî, *Beyânü mezhebî'l-Bâtıniyye ve butlânih* (nşr. R. Strothmann), İstanbul 1938, s. 5, 21, 24; Abdurrahman Bedevî, *Mezâhibü'l-İslâmiyyin*, Beyrut 1973, II, 8, 9; Ali Refîî, "Ta'limiyye", *DMT*, IV, 455-456.

 MUSTAFA ÖZ

TA'LİMÜ'L-MÜTEALLİM

(تعليم المتعلم)

Burhâneddin ez-Zernûcî'nin
(ö. 593/1196)
eğitim ve öğretime dair eseri
(bk. ZERNÜCÎ).

TÂLİP

(الطالب)

Hadis öğrenmeye yeni başlayan,
kendini hadis öğrenimine veren
kimse anlamında bir terim
(bk. MUHADDİS).

TÂLİP

(الطالب)

Bir tarikata girmek isteyen
kişi anlamında tasavvuf terimi
(bk. SÜLÜK).

TALK b. ALİ

(طلق بن علي)

Ebû Alî Talk b. Ali (Sümâme)
b. Talk es-Sühaymî
el-Hanefî el-Yemâmî

Sahâbi.

Hicaz bölgesinin doğusunda Yemâme'de yaşayan Benî Hanîfe kabilesine mensuptur. Hicretin ilk yılında (622) kabilesinden Selmâ b. Hanzale es-Sühaymî başkanlığındaki bir heyetle Medine'ye geldi. Kafilede aynı kabileden Müseylimetülkezzâb da vardı. Remle bint Hâris el-Ensâriyye'nin evinde misafir kalan heyettekiler, Müseylime'yi Medine dışında eşyalarının

başında bırakarak Hz. Peygamber'in huzuruna çıktılar ve müslüman oldular. Medine'de kaldıkları sürece Kur'an ve dinî bilgiler öğrendiler. Harç karma işinde usta olan Talk b. Ali o sıralarda inşa edilmekte olan Mescid-i Nebevî'nin yapımında çalıştı. Resûlullah da, "Şu Hanefî gerçekten harç ustasıymış" diyerek onu takdir etti. Medine'de bir müddet kalan heyeti Resûl-i Ekrem hediyelerle memleketine uğurladı.

Talk b. Ali'nin anlattığına göre, Benî Hanîfe heyeti Resûlullah'a memleketlerinde bir kilise bulunduğunu söylemiş, ayrıca kendisinden bir miktar abdest suyu vermesini istemişti. Resûl-i Ekrem abdest aldıktan sonra artan suyu bir kırbanın içine dökerek onlara verdi ve memleketlerine vardıklarında kiliseyi yıkmalarını, yerine bu suyu serpererek oraya bir mescid yapmalarını istedi. Heyettekiler memleketlerinin uzak, havanın da çok sıcak olduğunu, oraya varıncaya kadar bu suyun buharlaşacağını söyleyince Hz. Peygamber kırabaya su ilâve etmelerini tembih etti. Bunlar Yemâme'ye döndükleri zaman kiliseyi yıktılar, yerine abdest suyunu serpererek orada bir mescid inşa ettiler. Bu mescidde Talk b. Ali ezan okudu. Yine Talk b. Ali'nin belirttiğine göre kilisenin rahibi ezanı işitince onun hak söz ve gerçek çağrı olduğunu belirterek oradan ayrıldı, bir daha da geri dönmedi (Nesâî, "Mesâcid", 11). Resûlullah'ın yanında bulunduğu sırada Talk b. Ali'yi bir akrebin soktuğu, Hz. Peygamber'in ona okuyup akrebin soktuğu yeri eliyle meshettiği zikredilmiştir (İbn Hacer, *el-İşâbe*, V, 563). Talk b. Ali'den oğlu Kays, kızı Halde (Hâlîde), Abdurrahman b. Ali b. Şeybân ve Abdullah b. Bedr hadis nakletmiştir. Talk'ın rivayetleri Abdürrezzâk b. Hemâm, Ebû Bekir İbn Ebû Şeybe, Ahmed b. Hanbel, İbn Mâce, Ebû Dâvûd, Tirmizî, İbn Huzeyme ve İbn Hibbân gibi ilk dönem muhadislerinin kitaplarında yer almış olup bunları Ahmed b. Hanbel *el-Müsned*'inde (IV, 22-23); Taberânî ise *el-Mu'cemü'l-kebir*'inde (VIII, 330-338) toplamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, IV, 22-23; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 316-317; Buhârî, *et-Târihu'l-kebir*, IV, 358; İbn Hibbân, *es-Sikât* (nşr. Seyyid Şerefeddin Ahmed), Beyrut 1395/1975, I, 135; III, 205; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* (nşr. Hamdî Abdülmecid es-Selîfî), Beyrut, ts. (Dâru İhyâ'it-türâsî'l-Arabî), VIII, 330-338; İbn Abdülber, *el-İstî'âb* (Bicâvî), II, 776; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), III, 92-93; Safe-dî, *el-Vâfi*, XVI, 492; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), III, 411, 538; V, 563; a.mlf., *Tehzîbü't-Tehzîb*, V, 29.

 NURİ TOPALOĞLU